

התוספות הראשון כהקדמה למסכת גיטין

פורטל הדף היומי למסכת גיטין

הרב יונתן קירש

אם נעמיק בתוספות הראשון במסכת גיטין, אפשר לראות בו הקדמה למסכת. תוספות מציג לנו שאלה יסודית ביחס להגדרת הגט.

כל השטרות נקראו גיטין

תוספות (דף ב. ד"ה "המביא גט") עוסק בשני נושאים:

א. **החלק הראשון:** כל שאר השטרות נקראו גיטין (אז מדוע נקט התנא בסתם "גט" ולא "גט אישה"):

"המביא גט - אע"ג דלשאר שטרות פעמים נמי קרי גט כדתנן בהשולח (לקמן דף לד:) אין עדים חותמין על הגט אלא מפני תיקון העולם ואיירי בכל שטרות ובפרק התקבל (לקמן דף סד.) נמי תניא וכן לגיטין ומפרש התם גיטי ממון מ"מ לא הוצרך לפרש כאן גט אשה משום דברוב מקומות היכא דקתני גט סתם איירי בגט אשה"

שתים עשרה שורות כנגד הרווחים שבין החומשים בספר תורה

ב. **החלק השני:** הטעם למנהג כתיבת הגט בשתיים עשרה שורות. בשם רב האי גאון ורבינו סעדיה ביארו שזה כנגד הרווחים שבספר תורה שבין חומש לחומש:

"ומה שנוהגים לכתוב י"ב שורות בגט אומר ר"ת משום דגט גימטריא י"ב ור"י שמע בשם רב האי גאון ובשם רבינו סעדיה משום דכתב ספר כריתות כשיעור י"ב שיטין המפסיקין בין ארבעה חומשי ספר תורה..."

נראה שכל חלק מצביע על פן יסודי הקיים בגט.

שני צדדים יסודיים בגט

בחלק הראשון:

תוספות מראה שעקרונית גט הוא שטר רגיל ושייך לקטגוריה של שטרות. לפי ההסבר של תוספות אכן ברוב המקומות שכותבים "גט" הכוונה לגט אישה. לפי זה גט הוא מסמך משפטי לכל דבר. במילים אחרות, הגט בא לפעול פעולה "קניינית".

בחלק השני:

מניין שתיים עשרה השורות, לפי רב האי גאון, נלמד מספר התורה. גם הגט נקרא "ספר" (בהמשך המסכת יובאו ביטויים נוספים לכך שגט מקביל לספר תורה). לפי זה, גט הוא מסמך "תורני-דתי". הלימוד מהגויל (הלבן של הספר תורה), ולא מהכתב השחור (האותיות), מדגיש עוד יותר כי אין אנו פונים אל תוכן ספר תורה, אלא ליסוד של הספר עצמו ולקדושתו (הגויל קדוש כספר גם בלי קשר לתוכן). במילים אחרות, הגט בא לפעול פעולה "איסורית".

מסקנה:

בגט אפשר להתייחס לשני צדדים שונים. מצד אחד, הוא מסמך משפטי ככל שטר רגיל. ומצד שני, הוא מהווה מסמך תורני הדומה לספר תורה. החידוש הוא ששני הצדדים הללו נכונים במקביל. יהיו לכך השלכות בסוגיות בהמשך המסכת. דיבור המתחיל הראשון בתוספות חושף בפנינו שני צדדים אלה של הגט, ובכך הוא מהווה הקדמה למסכת כולה.